

УДК 338.48.025

JEL: H70, L50, L83

DOI: 10.35774/rarrpsu2020.25.023

Андрій КАРПЕНКО

доктор економічних наук,
доцент, професор кафедри економіки та митної справи
Національний університет «Запорізька політехніка»
E-mail: andreykarpenko@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-5717-4349

Юрій ГУРБИК

кандидат наук з державного управління,
доцент, старший викладач кафедри економіки та туристичного бізнесу
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
E-mail: uugurbik@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-7743-1042

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИЗМУ

АНОТАЦІЯ

Вступ. В умовах загострення кризових явищ у світовій економіці дедалі важливішим стає вивчення досвіду реалізації державної політики у ключових секторах економіки, до яких належить і туризм, що спроможні забезпечити у країні економічне зростання. Зростає увага до практики створення та функціонування інституцій регулювання туризму, що дає змогу виокремити основні пріоритетні заходи в певних соціально-економічних і політичних умовах розвитку.

Мета. Проаналізувати сучасні моделі державного регулювання туризму і на основі розгляду їх класифікацій, що здійснили українські вчені, визначити оптимальний варіант, який необхідно застосовувати у посткоронавірусних умовах в Україні.

Методи дослідження. У статті застосовані логічно-абстрактний, порівняльний та методи аналізу і синтезу при дослідженні сучасних моделей державного регулювання туризму, визначені мети й формуванні висновків.

Результати. Автор в статті дослідив чотири основні моделі державного регулювання туризму. Особливість американської моделі полягає у відсутності центральної державної інституції, яка б відповідала за функціонування та розвиток туризму. Централізована модель передбачає державне регулювання туризму окремим – центральним органом виконавчої влади на рівні міністерства. Європейська модель полягає у тому, що регулювання туризму здійснюється на рівні багатогалузевого міністерства, у межах якого функціонує спеціальний структурний підрозділ. Змішана модель державного регулювання туризму передбачає створення комбінованого міністерства, яке поряд з регулюванням туризму, опікуватиметься питаннями галузей економіки та соціальної сфери держави, котрі є суміжними до туристичної діяльності (культура, спорт тощо). Обґрунтовано доцільність використання в Україні централізованої моделі державного регулювання туризму.

Висновки. Аналіз світових моделей державного регулювання туризму дав змогу обґрунтувати доцільність використовувати в Україні модель централізованого державного регулювання туризму, яка, на наш погляд, у сучасних реаліях розвитку української держави забезпечить (використовуючи зарубіжний досвід) розв'язання проблем розвитку вітчизняного туризму, що залежить від механізму функціонування його управлінської системи, рівня системи матеріально-технічного забезпечення, ролі державних та громадських інституцій, ефективності економіко-правового регулювання.

Ключові слова: державне регулювання, туризм, американська модель, європейська модель, централізована модель, змішана модель.

Формули: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 19.

Andriy KARPENKO, Yuriy GURBYK

MODERN MODELS OF STATE REGULATION OF TOURISM

ABSTRACT

Introduction. *In the context of exacerbation of the crisis in the world economy, it is becoming increasingly important to study the experience of public policy in key sectors of the economy, including tourism, which are able to ensure economic growth in the country. There is a growing attention to the practice of creation and functioning of tourism regulation institutions, which makes it possible to identify the main priority measures in certain socio-economic and political conditions of development.*

Goal. *To analyze modern models of state regulation of tourism and on the basis of consideration of their classifications carried out by Ukrainian scientists, to determine the best option that should be used in post COVID-19 conditions in Ukraine.*

Methods. *The article uses logical-abstract, comparative and methods of analysis and synthesis in the study of modern models of state regulation of tourism, defined goals and conclusions.*

Results. *The author explores four main models of state regulation of tourism. The peculiarity of the American model is the absence of a central government institution responsible for the functioning and development of tourism. The centralized model provides for state regulation of tourism by a separate – central executive body at the ministry level. The European model is that the regulation of tourism is carried out at the level of a multi-sectoral ministry, within which a special structural unit operates. The mixed model of state regulation of tourism envisages the creation of a combined ministry, which, along with the regulation of tourism, will take care of issues of economic and social spheres of the state that are related to tourism (culture, sports, etc.). The expediency of using a centralized model of state regulation of tourism in Ukraine is substantiated.*

Conclusions. *The analysis of world models of state regulation of tourism allowed to substantiate expediency to use in Ukraine the model of centralized state regulation of tourism which, in our opinion, in modern realities of development of the Ukrainian state will provide (using foreign experience) the decision of problems of development of domestic tourism. its management system, the level of logistics, the role of state and public institutions, the effectiveness of economic and legal regulation.*

Key words: *state regulation, tourism, American model, European model, centralized model, mixed model.*

Formulas: 0, fig.: 0, table.: 0, bibl.: 19.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. В умовах загострення кризових явищ у світовій економіці, спричинених наслідками пандемії COVID-19, суттєвих втрат зазнав саме туризм. Вагомими є втрати й у туристичній індустрії України, яка після загострення конфлікту на сході та півдні поступово почала відновлюватися.

Зарубіжний досвід здійснення державної туристичної політики, показує, що у світі наявні різноманітні підходи до створення та функціонування інституцій регулювання розвитком даної галузі. Це пояснюється особливістю соціально-економічних і політичних умов розвитку окремих держав світу, зокрема: політична та економічна стабільність країн, роль туризму у формуванні державного бюджету країни, рівень туристичної привабливості для туристів (наявність і стан історико-культурних пам'яток, унікальних природних ресурсів та ін.) [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних аспектів щодо моделей державного регулювання туризму дає підстави стверджувати, що серед українських учених поширені два підходи до класифікації моделей державного регулювання туризму у світі. Перший підхід виокремлює три моделі державного регулювання туризму (прихильниками зазначеної позиції є: Н. Леоненко [15, с. 92], М. Біль, Г. Третяк, О. Крайник [2, с. 17], Л. Дешевенко [9, с. 128] та ін. Інші вчені виділяють, крім зазначених моделей державного регулювання туризму, четверту модель (М. Бойко, Л. Гопкало [3, с. 222-229], О. Бартошук [1, с. 62-68], В. Савченко, С. Стойка [17, с. 9-14], С. Галасюк [4], О. Давидова [8], В. Гостюк [5, с. 107], А. Сірик [18, с. 100], І. Кравчук [14, с. 107], В. Язіна [19, с. 528] та ін.

Проте, незважаючи на низку теоретико-методологічних досліджень стосовно питань

державного регулювання туризму, дана проблематика потребує подальшого наукового дослідження і це стосується насамперед визначення та обґрунтування оптимальної моделі регулювання туризму для України у складних умовах її соціально-економічного розвитку.

Мета й завдання статті – здійснити теоретичний аналіз сутності та змісту сучасних моделей державного регулювання туризму і визначити основні підходи щодо їх класифікації вітчизняними вченими та імплементації в Україні.

Для досягнення мети статті визначено такі завдання: здійснити ґрунтовний та комплексний науково-теоретичний аналіз сучасних моделей державного регулювання туризму у світі та розкрити їх сутність і зміст; визначити основні підходи до класифікації моделей державного регулювання туризму українськими вченими; обґрунтувати доцільність використання в Україні централізованої моделі державного регулювання туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі виділяють чотири основні моделі державного регулювання туризму, котрі детальніше розглянемо на основі їх стислої характеристики.

Особливість першої моделі полягає у відсутності центральної державної інституції, яка б відповідала за функціонування та розвиток туризму в країні. У цій моделі питання розвитку туризму вирішують на місцях, спираючись на «класичний» принцип ринкової економіки, – її «саморегуляції». Зокрема, така модель (американська) характерна для США, де в 1997 році було ліквідовано державну структуру U.S. Travel and Tourism Administration (USTTA), яка здійснювала регулювання туризму.

Керівництво країни зважилося на це через низку причин: необхідність зменшення витрат федерального бюджету; наявність міцних позицій США на міжнародному ринку туризму; привабливість країни для закордонних туристів і впевненість у цій привабливості; становлення в індустрії туризму сильних приватних компаній, спроможних на потужні самостійні рекламні акції в інтересах усього національного ринку туризму [15, с. 95].

Зрозуміло, що така державна політика щодо розвитку туризму притаманна країнам із розвиненою ринковою економікою, де переважають приватні підприємства, створено розгалужену туристичну інфраструктуру та високоякісну систему безпеки туристів, діють високі стандарти надання фінансових, культурних і соціальних послуг.

Друга модель передбачає державне регулювання туризму сильним, авторитетним та по суті окремим – центральним органом виконавчої влади на рівні міністерства (управління, адміністрації). Для реалізації цієї моделі необхідні певні умови: великі державні фінансові вкладання в туристичну індустрію, рекламно-маркетингову діяльність, а також потужне державне інвестування в інфраструктуру [9, с. 128].

Ця модель притаманна державам трьох типів економічного розвитку, а саме країнам, що розвиваються та країнам з перехідною економікою – для них туризм є дуже важливим джерелом наповнення національного бюджету. Також централізовану модель державного регулювання туризму застосовують країни з розвиненою економікою, де туризм – це явище історичного і культурного надбання народу та є одним із головних виразників іміджу країни [7, с. 175]. Зокрема, така модель державного регулювання туристичної галузі запроваджена у Мексиці, Єгипті, Ізраїлі, Болгарії, Греції та ін.

Третя модель державного регулювання туризму передбачає регулювання туризму на рівні багатогалузевого (багатопротифільного) міністерства, у якому функціонує спеціальний структурний підрозділ. Він безпосередньо відповідає за регулювання розвитку туризму в країні (департамент, служба, агентство тощо) і має два основні напрями діяльності: пов'язаний із глобальними питаннями державного регулювання туризму (зокрема, розроблення нормативно-правової бази, координація діяльності регіонів, міжнародне співробітництво на міждержавному рівні, опрацювання статистичної інформації); стосується маркетингової діяльності (в тому числі управління туристичними представництвами за кордоном) [15, с. 95-96].

Дану модель державного регулювання туризму науковці часто називають європейською, адже вона поширена в розвинених країнах Європи (Франція, Німеччина, Великобританія, Італія, Бельгія, Австрія, Португалія тощо).

Сьогодні в Україні також застосовують основні положення та механізми саме третьої моделі державного регулювання туризму. Так, Міністерство культури та інформаційної політики України (МКІП) спрямовує та координує діяльність Державного агентства розвитку туризму в Україні (ДАРТ), основними завданнями якого є: реалізація державної політики у галузі туризму та курортів, окрім здійснення державного нагляду (контролю); внесення на розгляд пропозицій щодо формування державної політики у галузі туризму та курортів, окрім здійснення державного нагляду (контролю) [10].

Четверта модель державного регулювання туризму передбачає створення комбінованого міністерства, яке поряд з регулюванням туризму опікується питаннями галузей економіки та соціальної сфери держави, котрі є суміжними з туристичною діяльністю (наприклад, культура, спорт тощо).

Характерні ознаки четвертої моделі державного регулювання (змішаної) – визначення туризму пріоритетною галуззю для країни, чіткий розподіл повноважень між центральною та регіональною туристичними адміністраціями [8], що використовують у Туреччині, Малайзії, Індії, Таїланді та ін.

Таким чином, проаналізувавши особливості впливу держави на розвиток туризму у світі, шляхом узагальнення можна визначити наступні основні моделі державного регулювання: децентралізоване регулювання (перша модель); централізоване регулювання (друга модель); розгалужене регулювання (третья модель); змішане регулювання (четверта модель).

Сьогодні в Україні, коли ситуація є доволі складною та потребує суттєвих зрушень, необхідно використовувати, на наш погляд, концепцію та основні риси централізованої моделі державного регулювання туризму. Вона передбачає створення самостійного єдиного центрального органу державного регулювання туристичної галузі на рівні Міністерства туризму [7, с. 174], що сприятиме чіткій і скоординованій діяльності у галузі туризму, регламентуванню пріоритетних заходів її розвитку тощо.

Упродовж останніх років практично у всіх галузях діяльності в Україні характерними були кризові явища, які стримували орієнтири розвитку бізнесу та піддавали його інерційній залежності від зовнішніх чинників; загострювалася неузгодженість позицій великих власників капіталу, політичної еліти і влади щодо стратегічного розвитку держави, що додатково ускладнювалося відсутністю чіткої ринково орієнтованої національної ідеї та дій, які б змінювали культурно-ментальні риси вітчизняного населення [11, с. 56], ставлення до права власності й законності діяльності. Практично нема спроб підвищення в суспільстві довіри та підтримки реформ, стимулювання інтеграції та кооперації. Наведені негативні факти суттєвою мірою знижують і без того низький суспільний рівень довіри у країні на тлі розрізненості в силових структурах та еліті, високої корупції і криміналізації в державі, відсутності повноцінної консолідації влади, бізнесу і громадськості у формуванні цивілізованих умов взаємодії, ускладнюють розвиток української економіки, в тому числі туризму [12, с. 213].

Отже, в сучасних складних соціально-економічних та посткоронавірусних умовах, коли постраждали усі туристичні напрямки й підприємства, а також були вжиті жорсткі безпрецедентні заходи щодо обмежень на подорожі при поширенні пандемії COVID-19 [6, с. 232] запровадження в Україні централізованої моделі державного регулювання туризму сприятиме зменшенню впливу кризових явищ на досліджувану галузь. Дана модель визначає туризм пріоритетною галуззю національної економіки і характерна для держав, які відносять його до одного з основних джерел фінансових надходжень до бюджету.

На нашу думку, доцільно запропонувати проект моделі централізованого регулювання туризму в Україні, використовуючи позитивний досвід Хорватії з функціонування Міністерства туризму [16] впродовж 2016 – 2019 років.

Зокрема активніше використовувати регуляторні інструменти і механізми (правові, організаційні, адміністративні та ін.), притаманні централізованій моделі, що дасть змогу: найоптимальніше використовувати значний рекреаційно-туристичний потенціал України; забезпечити високий рівень державної підтримки малого та середнього бізнесу, який суттєво постраждав від пандемії COVID-19; створити ефективну систему безпеки туристів; врегулювати

питання, пов'язані з екологічною безпекою; зменшити антропогенне і техногенне навантаження на туристичні території тощо. Розроблення національної стратегії розвитку туризму та її подальша реалізація в Україні сприятимуть виходу вітчизняного туризму з кризи, при цьому основними пріоритетами має бути підтримка та стимулювання розвитку внутрішнього туризму.

Відповідно до опрацьованого матеріалу та з причин загострення сучасної ситуації у зв'язку з поширенням карантинних заходів вважаємо за доцільне обґрунтувати для розвитку туризму в Україні такі основні завдання Міністерства туризму: розроблення туристичної політики і стратегії розвитку туризму; створення умов, що сприяли б залученню інвестицій у туризм; просування та розвиток малого і середнього бізнесу в галузі туризму й гостинності; застосування програм реабілітації у зв'язку з реструктуризацією готельних компаній та підприємств ресторанного господарства; контроль і участь у процесі приватизації туристичних підприємств; забезпечення туристичними інформаційними технологіями та розвиток вітчизняного туризму за кордоном; консультації та поради щодо розвитку туризму в нашій державі; створення мережі статистичної інформації щодо розвитку туризму в країні; подальший розвиток міжнародного співробітництва в галузі туризму; забезпечення сприятливих умов для туристичної комерційної діяльності, моніторингу й аналізу якості туризму і готельних послуг; підтримка розвитку системи освіти у галузі туризму, а також заохочення інновацій і творчості в туризмі шляхом створення аналітичних центрів та бізнес – інкубаторів; упровадження міжнародних стандартів якості житла і послуг; категоризація об'єктів туристичної індустрії та ресторанного господарства; координація та співробітництво з іншими міністерствами стосовно питань, які мають значення для туризму.

Організаційна структура проекту Міністерства туризму України має складатися з Генерального секретаріату, департаментів та незалежної служби. Міністрові туризму мають бути доручені управлінські, контролювальні й адміністративні функції в рамках міністерства. Генеральний секретаріат як окремий структурний підрозділ Міністерства туризму України має здійснювати: планування та управління розвитком людських ресурсів, правове й інформаційне забезпечення у сфері державної служби і трудових відносин; адміністративну та професійну діяльність; планування і координацію всіх заходів, що передують укладанню договорів на постачання товарів, робіт та послуг; безперебійну роботу інформаційної системи Міністерства і вдосконалення її; координацію роботи між відділами та іншими структурними підрозділами Міністерства тощо.

Департамент туристичного ринку та міжнародного співробітництва має здійснювати: регулювання туристичного ринку країни на основі реалізації заходів державної туристичної політики; відстеження і аналіз політики в галузі туризму на регіональному та місцевому рівнях; моніторинг та аналіз роботи економічних механізмів і заходів економічної політики щодо розвитку попиту та пропозиції туристичного ринку; збір і аналіз статистичної й іншої відповідної інформації про тенденції та стан вітчизняного і міжнародного ринку туризму, відповідних баз даних; видання брошур, інформаційних листів та інших форм статистичних звітів та інформації, що відноситься до сфери туризму та гостинності тощо.

Департамент розвитку та конкурентоспроможності туризму має забезпечувати: координацію діяльності, пов'язану з прийняттям і здійсненням стратегії розвитку українського туризму та розроблення генерального плану розвитку туризму; проведення досліджень і формування планів окремих сегментів туризму та контроль за їх виконанням; розроблення заходів, спрямованих на прискорення процесу приватизації та реструктуризації в індустрії туризму, реалізації проектів щодо колишнього військового майна, а також інших державних активів у запланованих туристичних районах; стимулювання інвестиційної діяльності, а також заходи з ліквідації перешкод для інвестицій у галузь туризму, контроль за їх виконанням.

Департамент зв'язків із громадськістю має виконувати завдання, пов'язані з плануванням, керуванням і контролем інформації та зв'язків із громадськістю в Міністерстві, а також редагуванням веб-сторінок (WEB) міністерства, публікацією інформації про діяльність Міністерства тощо.

Незалежний департамент внутрішнього аудиту має проводити внутрішні аудиторські перевірки в Міністерстві й забезпечувати експертизу його фінансової діяльності тощо.

При впровадженні централізованої моделі державного регулювання туризму необхідно враховувати, на наш погляд, стратегію розвитку соціальної відповідальності. Саме створення умов для об'єднання зусиль на рівні бізнесу, держави та суспільства визначатиме передумови для формування колективної довіри та створення інновацій у галузі туризму.

Стратегія розвитку соціальної відповідальності у туризмі має охоплювати: напрями з консолідації інтересів та поліпшення рівня співпраці підприємств зі стейкхолдерами; зменшення адміністративного тиску органів влади; поширення позитивного досвіду впровадження програм із соціальної відповідальності; конкретних механізмів матеріального стимулювання бізнесу щодо підвищення екологічної відповідальності; подальшого наукового опрацювання проблеми утвердження системної соціальної відповідальності та пошуку механізмів мотивації до соціально відповідальної поведінки особистості й суспільства, а також соціально відповідальних дій бізнесу і держави; конкретизації заходів щодо соціальної відповідальності держави; механізми суспільного контролю за дотриманням сторонами взятих зобов'язань та відповідальності за їх виконання; заходи щодо реалізації податкової дисципліни і стимулів для соціально відповідальної діяльності [13]. З урахуванням зазначеного й запровадженням централізованої моделі державного регулювання зрушення в туризмі будуть суттєвими і сприятимуть поліпшенню економічної ситуації в країні.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, аналіз світових моделей державного регулювання туризму дав змогу обґрунтувати доцільність використання в Україні моделі централізованого державного регулювання туризму, яка, на наш погляд, у сучасних реаліях розвитку української держави забезпечить (використовуючи зарубіжний досвід) розв'язання проблем розвитку вітчизняного туризму, що залежить від механізму функціонування його управлінської системи, рівня системи матеріально-технічного забезпечення, ролі державних та громадських інституцій, ефективності економіко-правового регулювання. Саме така модель притаманна країнам під час кризового стану галузі туризму чи перехідного періоду в економіці, коли ситуація потребує застосування певних адміністративних механізмів регулювання. Надалі, за умов покращення ситуації у вітчизняній економіці, вона має бути замінена на модель, яка передбачає та містить неоліберальні підходи (децентралізована, змішана моделі тощо).

Література

1. Бартощук О. В. Моделі розвитку індустрії туризму (зарубіжний досвід). *Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2011. №2. С. 62–68.
2. Біль М., Третяк Г., Крайник О. Механізм державного управління туристичною галуззю (регіональний аспект): наук. розробка. Київ: НАДУ, 2009. 40 с.
3. Бойко М., Гопкало Л. Засади формування пріоритетних напрямів туристичної політики України. *Регіональна економіка*. 2005. №1. С. 222–229.
4. Галасюк С. С. Моделі державного регулювання в сфері туризму. *Наукові дослідження у сфері туризму: праці Міжнародної туристської Академії*. 2010. Вип. 6. С.189-204. URL: <http://infotour.in.ua/galasyuk.htm> (дата звернення: 10.08.2020).
5. Гостюк В. І. Сучасні моделі державного регулювання туристичної діяльності: міжнародна практика. *Юридичний вісник*. 2015. Вип. 2 (35). С.105–108.
6. Hurbyk Y., Karpenko N. Modern institutional and information improvement of state regulation of the tourist sphere of Ukraine. The role of technology in the socio-economic development of the post-quarantine world. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology. Monograph 42. 2020. P. 231–240
7. Гурбик Ю. Ю. Сутність та значення централізованої моделі державного регулювання туристичної сфери в Україні. *NEW ECONOMICS: матеріали Міжнародного наукового форуму «NEW ECONOMICS – 2020»* (м. Київ, 31 жовтня 2020 р.). Київ, 2020. С.174–175.
8. Давидова О. Г. Моделі державного регулювання розвитку туристичної діяльності: світовий досвід. *Ефективна економіка*. 2012. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1480> (дата звернення: 25.07.2020).
9. Дешевенко Л. П. Державне регулювання регіонального розвитку туризму. *Вісник*

Східноєвропейського університету економіки та менеджменту. 2016. Вип. 21 (2). С. 125–132.

10. Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку туризму: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1162 / Кабінет Міністрів України. *Урядовий кур'єр*. 2020. 28 січня. № 16

11. Karpenko A. V. Strategy of innovations' commercialization in Ukraine. *Scientific letters of Academic Society of Michal Baludansky*. Košice, Slovakia. 2016. №6. P. 55–58.

12. Карпенко А. Развитие инфраструктурного обеспечения коммерциализации инноваций на основе публично-частного партнерства в Украине. *Perspectiva academică : Publicatie periodică de științe socioumane contemporane*. Chișinău: Universitatea «PERSPECTIVA – INT», 2017. Vol. VI (editia IIa, revăzuită și adăugită). P. 212–218.

13. Карпенко А. В. Развитие интеллектуальных активів людського потенціалу: теорія та практика: монографія. Запоріжжя: ФОП В. В. Мокшанов, 2018. 510 с.

14. Кравчук І. Державне регулювання розвитку туризму: зарубіжний досвід та перспективи впровадження. *Вісник Львівського національного університету. Серія «Міжнародні відносини»*. 2008. Вип. 24. С. 134–141. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kravchuk.htm (дата звернення: 10.07.2020).

15. Леоненко Н. А. Дослідження моделей державного регулювання у сфері туризму. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. Вип. 11. С. 91–97.

16. Міністерство туризму та спорту Хорватії. URL: <http://www.mint.hr>. (дата звернення: 28.07.2020).

17. Савченко В. Ф., Стойка С. О. Роль держави у розвитку туристичної індустрії України. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2013. №1 (17). С. 9–14.

18. Сірик А. Є. Державне регулювання ринку туристичних послуг України. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 2(48). С. 100–104.

19. Язіна В. А. Державне регулювання галузі туризму: сутність і шляхи вдосконалення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 9. С. 526–529.

References

1. Bartoshchuk, O. V. (2011) Modeli rozvytku industrii turyzmu (zarubizhnyi dosvid) [Models of development of the tourism industry (foreign experience)]. *Derzhava i rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*. 2. 62–68. [in Ukrainian].

2. Bil, M., Tretiak, H., Krainyk, O. (2009) *Mekhanizm derzhavnoho upravlinnia turystychnoiu haluzziu (rehionalnyi aspekt)* [Mechanism of state management of the tourism industry (regional aspect)]: nauk. rozrobka. Kyiv: NADU [in Ukrainian].

3. Boiko, M., Hopkalo, L. (2005) *Zasady formuvannia priorytetnykh napriamiv turystychnoi polityky Ukrainy* [Principles of formation of priority directions of tourism policy of Ukraine]. *Rehionalna ekonomika*. 1. 222–229. [in Ukrainian].

4. Halasiuk, S. S. (2010) Modeli derzhavnoho rehulivannia v sferi turyzmu [Models of state regulation in the field of tourism]. *Naukovi doslidzhennia u sferi turyzmu: pratsi Mizhnarodnoi turystskoi Akademii*. 6. 189–204. URL: <http://infotour.in.ua/galasjuk.htm> (data zvernennia: 10.08.2020). [in Ukrainian].

5. Hostiuk, V. I. (2015) Suchasni modeli derzhavnoho rehulivannia turystychnoi diialnosti: mizhnarodna praktyka [Modern models of state regulation of tourism: international practice]. *Yurydychnyi visnyk*. 2 (35). 105–108 [in Ukrainian].

6. Hurbyk, Y., Karpenko, N. (2020) Modern institutional and information improvement of state regulation of the tourist sphere of Ukraine. The role of technology in the socio-economic development of the post-quarantine world. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology. Monograph 42. 231–240. [in Poland].

7. Hurbyk, Yu. Yu. (2020) Sutnist ta znachennia tsentralizovanoi modeli derzhavnoho rehulivannia turystychnoi sfery v Ukraini [The essence and significance of the centralized model of state regulation of the tourism sector in Ukraine]. *NEW ECONOMICS: materialy Mizhnarodnoho naukovofo forumu «NEW ECONOMICS – 2020»* (m. Kyiv, 31 zhovtnia 2020 r.). Kyiv. pp. 174-175. [in Ukrainian].

8. Davydova, O. H. (2012) Modeli derzhavnogo rehuliuвання rozvytku turystychnoi diialnosti: svitovyi dosvid [Models of state regulation of tourism development: world experience]. *Efektivna ekonomika*. No 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1480> (data zvernennia: 25.07.2020) [in Ukrainian].
9. Deshevenko, L. P. (2016) Derzhavne rehuliuвання rehionalnogo rozvytku turyzmu [State regulation of regional tourism development]. *Visnyk Skhidnoievropeiskoho universytetu ekonomiky ta menedzhmentu*. Vyp. 21 (2). pp. 125-132. [in Ukrainian].
10. Deiaki pytannia diialnosti Derzhavnogo ahentstva rozvytku turyzmu (2019) [Some issues of the State Agency for Tourism Development]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 hrudnia 2019 r. No 1162 / Kabinet Ministriv Ukrainy. Uriadovyi kurier. 2020. 28 sichnia. No 16 [in Ukrainian].
11. Karpenko, A. V. (2016) Strategy of innovations' commercialization in Ukraine. *Scientific letters of Academic Society of Michal Baludansky*. Košice, Slovakia. 6. 55–58. [in Slovakia].
12. Karpenko, A. (2017) Razvytye ynfrastrukturnoho obespecheniya kommertsyalyzatsyy ynnovatsyi na osnove pablychno-chastnogo partnerstva v Ukrainy [Development of infrastructural support for the commercialization of innovations on the basis of public-private partnership in Ukraine]. *Perspectiva academică: Publicatie periodică de științe socioumane contemporane*. Chișinău: Universitatea «PERSPECTIVA – INT», 2017. Vol. VI (editia IIa, revăzuită și adăugită). 212–218. [in Moldova].
13. Karpenko, A. V. (2018) Rozvytok intelektualnykh aktyviv liudskoho potentsialu: teoriia ta praktyka [Development of intellectual assets of human potential: theory and practice]: monohrafiia. Zaporizhzhia: FOP V. V. Mokshanov. 510 p. [in Ukrainian].
14. Kravchuk, I. (2008) Derzhavne rehuliuвання rozvytku turyzmu: zarubizhnyi dosvid ta perspektyvy vprovadzhenia [State regulation of tourism development: foreign experience and prospects for implementation]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnogo universytetu. Seriiia «Mizhnarodni vidnosyny»*. 24. 134–141. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kravchuk.htm (data zvernennia: 10.07.2020). [in Ukrainian].
15. Leonenko, N. A. (2019) Doslidzhennia modelei derzhavnogo rehuliuвання u sferi turyzmu [Research of models of state regulation in the field of tourism]. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini*. 11. 91–97. [in Ukrainian].
16. Ministerstvo turyzmu ta sportu Khorvatii [Croatian Ministry of Tourism and Sports]. URL: <http://www.mint.hr>. (data zvernennia: 28.07.2020). [in Croatia].
17. Savchenko, V. F., Stoika, S. O. (2013) Rol derzhavy u rozvytku turystychnoi industrii Ukrainy [The role of the state in the development of the tourism industry of Ukraine]. *Naukovyi visnyk ChDIEU*. 1 (17). 9–14. [in Ukrainian].
18. Siryk, A. Ye. (2017) Derzhavne rehuliuвання rynku turystychnykh posluh Ukrainy [State regulation of the market of tourist services of Ukraine.]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*. 2(48). 00–104. [in Ukrainian].
19. Yazina, V. A. (2016) Derzhavne rehuliuвання haluzi turyzmu: sutnist i shliakhy vdoskonalennia [State regulation of tourism: the essence and ways to improve]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 9. 526–529. [in Ukrainian].

Статтю отримано 7 листопада 2020 року
Article received November 7, 2020